ರತ್ನಾವತೀ ಕಲ್ಯಾಣ

ಅವಧಿ: 1 ಗಂಟೆ 15 ನಿಮಿಷ. ಸಂಪಾದನೆ: ಕಟೀಲು ಮುರಲೀಧರ ಭಟ್ – 9449332611

ಕಥಾ ಸಾರಾಂಶ

ಅಂಗದೇಶದ ರಾಜ ದೃಢವರ್ಮ, ಮಗಳು ರತ್ನಾವತಿಯನ್ನು ಕೌಶಾಂಬಿಯ ವತ್ಸಾಖ್ಯನಿಗೆ ಕೊಡುವುದು ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಳಿಂಗದೇಶದ ರಾಜ ಭದ್ರಸೇನನಿಗೆ ಇದು ಗೊತ್ತಾಗಿ ತನಗೇ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಕೊಡು ಎಂದಾಗ ಒಪ್ಪದಿರಲು ಭದ್ರಸೇನ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭದ್ರಸೇನನು ದೃಢವರ್ಮನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ, ಮಲಗಿದ್ದ ರತ್ನಾವತಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೆ ನಿಂತಾಗ ರತ್ನಾವತಿಗೆ ಎಚ್ಚರ, ಅಚ್ಚರಿ. ಭದ್ರಸೇನ ತನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗೆಂದಾಗ ಒಪ್ಪದೆ ಅಳಲು. ಎದುರಾದ ರಾಕ್ಷಸರ ಒಡೆಯ ವಿದ್ಯುಲ್ಲೋಚನನಿಂದ ಭದ್ರಸೇನನ ಸಾವು. ಮದುವೆಯಾಗೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಿ ರತ್ನಾವತಿಯನ್ನು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಡುವುದು. ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಬಂದ ವತ್ಸಾಖ್ಯನಿಂದ ವಿದ್ಯುಲ್ಲೋಚನನ ಹನನ. ರತ್ನಾವತಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ವಿವಾಹ.

(ಸಮಯದ ಅಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಕೇವಲ 6 ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸಂಯೋಜಿಸಿ ಉಳಿದ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಕೈಬಿಡಲಾಗಿದೆ. ಕಥಾ ಅರ್ಥ ಪ್ರಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಘಟನೆಗಳನ್ನು, ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ.)

ಪಾತ್ರಗಳು

1. ಭದ್ರಸೇನ – ಕಿರೀಟ
2. ರತ್ನಾವತಿ – ಸ್ತ್ರೀವೇಷ
3. ವತ್ಸಾಖ್ಯ – ಪುಂಡುವೇಷ
4. ವಿದ್ಯುಲ್ಲೋಚನ – ಕೇಸರಿತಟ್ಟಿ
5. ದೃಢವರ್ಮ – ಕಿರೀಟ (ಪೋಷಕ ಪಾತ್ರ)
6. ದೃಢವರ್ಮ ಚಾರಕ – ಹಾಸ್ಯ

ಪದ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ದೃಶ್ಯಾವಳಿ

ದೃಶ್ಯ 1 – ಅಂಗ ದೇಶದ ದೃಢವರ್ಮ ಮಹಾರಾಜ, ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದಾಗ ನಾರದರು ನೀಡಿದ ಚೂತ ಫಲದಿಂದ ಮಡದಿ ಸೌರಂಭೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ, ಮಗಳಿಗೆ ರತ್ನಾವತಿ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ – 16 ವರ್ಷ ತುಂಬಿದ ಮಗಳಿಗೆ ಕೌಶಾಂಬಿಯ ಅರಸ ವತ್ಸಾಖ್ಯನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ನಿರ್ಧಾರ.

1. ಭೈರವಿ ಝಂಪೆ – 2 ಬಿಡ್ತಿಗೆ (ದೃಢವರ್ಮ)

    ಧಾರಿಣೀಶ್ವರ ಕೇಳು | ಊರ್ವಿಯೊಳು ಮೆರೆವೈವ | ತ್ತಾರು ದೇಶದೊಳು ಭಾ | ಗೀರಥಿಯ ತಟದಿ |||| +

    ಚಾರು ಸಂಭ್ರಮದಿ ವಿ | ಸ್ತಾರವಾಗಿರುವಂಗ | ಧಾರಿಣಿಯು ವೈಭವದಿ | ಮೀರಿದುದು ಸ್ವರವ ||||

2. ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ (ದೃಢವರ್ಮ)

    ಪುಟ್ಟಿರುವ ಕುವರಿಂಗೆ ತಾ ಪೆಸ | ರಿಟ್ಟ ರತ್ನಾವತಿಯೆನುತ ನೃಪ |

    ಕಟ್ಟಳೆಯನನುಸರಿಸಿ ದ್ವಿಜರುಗ | ಳಿಷ್ಟದಿಂದ ||||

ದೃಶ್ಯ 2 – ಕಳಿಂಗದ ದೊರೆ ಭದ್ರಸೇನ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮೂಲಕ ರತ್ನಾವತಿಯ ವಿವಾಹ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅವಳನ್ನು ತನಗೆ ನೀಡಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ದೃಢವರ್ಮನಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆಯುವುದು.

3. ಕಾಂಭೋಜಿ ಝಂಪೆ (ಭದ್ರಸೇನ)

    ಅತ್ತಲವನಿಪ ತನ್ನಾ | ಪುತ್ರಿಯನು ವತ್ಸನಿಂ | ಗಿತ್ತು ಲಗ್ನವ ಗೈವುದೆನುತ ||

    ಚಿತ್ತದೊಳು ಯೋಚಿಸಿರ | ಲಿತ್ತ ವರ ಕಾಳಿಂಗ | ಪೃಥ್ವಿಪಾಲಕ ಭದ್ರಸೇನ ||||

4. ದೇಶೀ ಅಷ್ಟ (ಭದ್ರಸೇನ)

    ಚಂದಿರಮುಖಿಯನ್ನು ವತ್ಸಾಖ್ಯ ನೃಪಗೇ | ಚಂದದೊಳಿತ್ತು ಮದುವೆ ಮಾಳ್ಪೆ ಹೀಗೆ ||

    ಎಂದೆನುತಲಿ ಭೂಪ ಯೋಚನೆಗೈವ | ನೆಂದು ವಿಪ್ರರು ಪೇಳಿ ಪೋದರು ನಿಜವಾ ||||

ದೃಶ್ಯ 3 – ಪತ್ರ ಓದಿದ ದೃಢವರ್ಮನು, ರತ್ನಾವತಿಯನ್ನು ವತ್ಸಾಖ್ಯನಿಗೆ ಕೊಡುವೆನೆಂದು ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಾಗಿದೆ, ನೀನು ಬೇರೆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ನೋಡಿ ಮದುವೆಯಾಗುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು, ಭದ್ರಸೇನನಿಗೆ ಮರಳಿ ಪತ್ರ ಬರೆಯುವುದು.

5. ಕಾಂಬೋಧಿ ಝಂಪೆ – ತ್ವರಿತ ಲಯ (ದೃಢವರ್ಮ)

ಮಿತ್ರಾಂಬುಜಾವಳಿಗೆ ಮಿತ್ರನಂತೆಸೆವಂಗ | ಧಾತ್ರಿಪತಿ ದೃಢವರ್ಮ ನೃಪಗೆ ||

ಉತ್ತಮ ಕಳಿಂಗಧಾರಿತ್ರಿಗೊಡೆಯನು ತಾನು | ಮಿತ್ರಭಾವದಿ ಬರೆದ ಲಿಖಿತ |||| +

ಭೂಮಿಪತಿ ಕೇಳ್ ನಿನ್ನ ಕಾಮಿನಿಯು ಪೆತ್ತ ಗಜ | ಗಾಮಿನಿಯ ಬೆಡಗ ನಾ ತಿಳಿದು ||

ಕಾಮಿಸಿಹೆನದರಿಂದ ಸೋಮಪ್ರಭೆಯನು ಕೊಟ್ಟು | ಪ್ರೇಮದಿಂ ವೈವಾಹವೆಸಗು ||||

ದೃಶ್ಯ 4 – ಕೋಪಗೊಂಡ ಭದ್ರಸೇನ ರತ್ನಾವತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅಂಗದೇಶದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಹೊರಡುವುದು.

6. ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ (ಭದ್ರಸೇನ)

ಎನುತನುಜ್ಞೆಯನಿತ್ತು ಭದ್ರಾ | ಖ್ಯನು ಧನುರ್ಬಾಣವನುಗೊಳುತಲಿ |

ಮನವ ಮಾಡುತ ಪೊರಟ ದೃಢವ | ರ್ಮನೊಳು ರಣಕೆ ||||

ದೃಶ್ಯ 5 – ಭದ್ರಸೇನ ಅಂಗದೇಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಾಗ ಚಾರಕ ತಡೆಯುವುದು, ವಿಚಾರಣೆ.

ದೃಶ್ಯ 6 – ಚಾರಕನಿಂದ ದೃಢವರ್ಮನಿಗೆ ದೂರು, ದೃಢವರ್ಮ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾಗುವುದು.

7. ಮುಖಾರಿ ಏಕ (ಚಾರಕ)

ಕೇಳಯ್ಯ ದೃಢವರ್ಮ ಭೂನಾಥ | ನಾವೆಂಬ ಮಾತ | ಜಾಲವಲ್ಲಿದು ಲೋಕವಿಖ್ಯಾತ ||

ಪೇಳುವದೇನ್ ಭೂ- | ಪಾಲರ ಸೈನ್ಯವು | ಪಾಳೆಯಗೊಟ್ಟಿಹು | ದೇಳೈ ಈ ಕ್ಷಣ ||||

8. ವಾರ್ಧಕ (ದೃಢವರ್ಮ)

ಧರಣಿಪಾಲಕನಿತ್ತಲಸ್ತ್ರಶಸ್ತ್ರಾದಿಗಳ | ಕರತಳದಿ ಧರಿಸಿ ಬೆಂಬಲವ ತಾನೊಡಗೊಂಡು |

ಬರುತ ಸಂಗರಕೆ ಮುಂದೆಸೆವ ಪರಸೈನ್ಯಮಂ ಚದರಿಸಿದ ಕಡುಹಿನಿಂದ ||

ದೃಶ್ಯ 7 – ಅಂಗದೇಶಕ್ಕೆ ಭದ್ರಸೇನನ ದಾಳಿ – ಭದ್ರಸೇನ × ದೃಢವರ್ಮ ಯುದ್ಧ – ದೃಢವರ್ಮನ ಸೋಲು.

9. ಶಂಕರಾಭರಣ ಮಟ್ಟೆ (ದೃಢವರ್ಮ)

ಆರೆಲೊ ನೃಪಾಲ ಕುವರನೇ | ಧೀರ ಕರಿರಥಾಶ್ವಚಯವ |

ಸೇರಿ ಬಂದು ಪುರವ ಮುತ್ತಿ | ಗಾರುಗೆಡಿಸಿಹೆ ||||

10. ಶಂಕರಾಭರಣ ಮಟ್ಟೆ (ಭದ್ರಸೇನ)

ವಸುಧೆಪಾಲ ಕೇಳು ಧರೆಯೊ– | ಳೆಸೆವ ವರ ಕಳಿಂಗ ಪುರದ– |

ರಸ ಭದ್ರಾಖ್ಯನೆಂದು ತನ್ನ | ಪೆಸರು ತಿಳಿಯೆಲೊ ||||

ದೃಶ್ಯ 8 – ರತ್ನಾವತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆಕೆಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಹೊಗಳುವುದು.

11. ಕಾಪಿ ಏಕ (ಭದ್ರಸೇನ)

ಏನುಸುರಲಿ ಮಾನಿನಿಯ ಚೆಲುವಾನನದ ಪರಿಗೆ | ಮದಗಜ |

ಯಾನೆ ಕೋಕಿಲಗಾನೆ ಸತಿಯಾನೂನ ಮೊಗಸಿರಿಗೆ | ಮತ್ತುಡು |

ಸೇನೆಯಧಿಪತಿ ಬಾನ ತ್ಯಜಿಸುತಲೀ ನಿತಂಬಿನಿಗೆ | ನಿಟಿಲದಿ |

ಸಾನುರಾಗದೊಳ್ತಾನೆ ಮೆರೆಯುತ ಪೂರ್ಣ ಕಳೆಯೆಸಗೆ | ಇದಕನು ||

ಮಾನವಿಲ್ಲವಿದೇನೆನಲು ಹಗೆ | ಮಾನವಗೆ ತಾವ್ ಬೇನೆ ಪಡುವಂ– |

ತೀ ನಳಿನಗಳು ನ್ಯೂನಗೊಂಡಿವೆ | ಹೀನಿಸುತಲಾ ಏಣಧರನನು ||||

ದೃಶ್ಯ 9 – ಪಲ್ಲಂಗದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವ ರತ್ನಾವತಿಯನ್ನು ಮಂಚಸಹಿತವಾಗಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಸಾಗುವುದು – ಡಿಂಡೀರ ವನದಲ್ಲಿ ಮಂಚವನ್ನು ಇಳಿಸಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ – ರತ್ನಾವತಿ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ಭಯಗೊಂಡು, ತಾನು ವತ್ಸಾಖ್ಯನನ್ನೆ ವರಿಸುವುದೆಂದು, ಮರಳಿ ತನ್ನನ್ನು ಅಂಗದೇಶಕ್ಕೆ ಮರಳಿಸೆಂದು ಭದ್ರಸೇನನಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆ. – ಕೋಪಗೊಂಡ ಭದ್ರಸೇನ ಆಕೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲೆಂದು ಮುಂದಾದಾಗ– ಸ್ತ್ರೀಹತ್ಯೆ ಮಹಾಪಾಪವೆಂಬ ಅಶರೀರವಾಣಿ.

12. ಆನಂದಭೈರವಿ ಏಕ (ರತ್ನಾವತಿ)

ಯಾರಯ್ಯ ಮನುಜೇಶ ತನ್ನಾ | ಕೂಡಿ | ಕಾರಡವಿಯೊಳು ಸಂಪನ್ನಾ |

ಕಾರಣವೇನಿಲ್ಲಿ ಬರಲು | ಪೇಳು | ಕಾರುಣ್ಯಭಾವವಿನ್ನಿರಲು |||| +

ತರಳೆಯೆನ್ನೊಡನೇನು ಚಿನ್ನ | ರತ್ನಾ | ಭರಣವೇನಿಲ್ಲ ಕೇಳಣ್ಣ ||

ಬರಿದೆ ಕರಗಿಸಲಿನ್ನೇಕೆ | ಪ್ರೇಮ | ವಿರಿಸುತ ಪೇಳು ಪರಾಕೆ ||||

13. ಬೇಗಡೆ ತ್ರಿವುಡೆ (ಭದ್ರಸೇನ)

ಹೀಗೆ ಪೇಳುವರೆ ಸಖಿ | ಚಂದಿರಮುಖಿ | ಹೀಗೆ ಪೇಳುವರೆ ಸಖಿ ||

ಹೀಗೆ ಪೇಳುವುದೇಕೆ ಎನ್ನೊಳು | ನಾಗಗಮನೆ ನಿರಂತರದಿ ಸುಖ |

ಭೋಗಿಸುತಲನುರಾಗದಿಂದಲಿ | ಭೋಗಿವೇಣಿಯ ದಿನವ ಕಳೆಯದೇ | ಹೀಗೆ ||

14. ತೋಡಿ ಏಕ (ರತ್ನಾವತಿ)

ಪರರ ಹೆಂಗಸರೊಳು ಮನವ | ನಿರಿಸಿ ಕುಜನರಂತೆ ||

ನರಕದೊಳಗೆ ಹೊರಳುತಿಹುದು | ತರವೆ ನಿನಗೆ ಭ್ರಾಂತೆ ||||

15. ವಾರ್ಧಿಕ ಅರ್ಧ (ಭದ್ರಸೇನ)

ಸುದತಿಯಿಂತೆನಲಾಗ ಕೋಪಿಸುತ ಭೂಮಿಪಂ |

ಹದದ ಕೂರಸಿಗೆ ಬಲಿ ಕೊಡುವೆನೀಕೆಯನೆನ್ನು |

ತದ ನೆಗೆಯೆ ಬಳಿಕಲಶರೀರ ನುಡಿಯಾಯ್ತು ಹೆಂಗೊಲೆಯನೆಸಗದಿರೆನ್ನುತ ||

(ಅಶರೀರವಾಣಿ)

ದೃಶ್ಯ 10 – ಡಿಂಢೀರ ವನದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುಲ್ಲೋಚನ ನಾಮಕ ರಾಕ್ಷಸ, ನರ ಮೈಯ ವಾಸನೆ ಹಿಡಿದು ಬಂದು ರತ್ನಾವತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮರುಳಾಗುವನು.

16. ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ (ವಿದ್ಯುಲ್ಲೋಚನ)

ಅರಸ ಕೇಳಾ ವನದ ಮಧ್ಯದೊ | ಳಿರುವ ಗಹ್ವರದಿಂದ ಪೊರಟನು |

ದುರುಳ ವಿದ್ಯೊಲ್ಲೋಚನನು ತಾ | ಪರಮ ಸಹಸಿ || M ||

17. ಮಾರವಿ ಅಷ್ಟ (ವಿದ್ಯುಲ್ಲೋಚನ)

ಆರೆಲೊ ಮನುಜ | ಬಂದಿರುವವ | ನಾರೆಲೊ ಮನುಜ ||

ಆರೊ ಸುಮ್ಮನೆ ಹುಲಿಯ ತುತ್ತಿಗೆ | ಹಾರಿ ಬಂದಿಹ ಕುರಿಯ ತೆರದಲಿ |

ನಾರಿಯನು ಒಡಗೊಂಡು ಯಮನೆಡೆ | ಸೇರುವರೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಂದವ | ನ್ಯಾರೆಲೊ ಮನುಜ ||

ದೃಶ್ಯ 11 – ಭದ್ರಸೇನ × ವಿದ್ಯುಲ್ಲೋಚನ ಯುದ್ಧ – ಭದ್ರಸೇನನ ಮರಣ – ರಾಕ್ಷಸನು ರತ್ನಾವತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ – ರತ್ನಾವತಿಯ ತಿರಸ್ಕಾರ – ಮನಃಪರಿವರ್ತನೆಗೆ 14 ದಿನಗಳ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ.

18. ಮಾರವಿ ಏಕ (ಭದ್ರಸೇನ)

ಖೂಳ ಖಳಾಧಮ ತಾಳೆಲೊ ನಿನ್ನೆದೆ | ಸೀಳುತ ರುಧಿರದೊಳು ||

ಕಾಳಿಯನೋಕುಳಿ ಕೇಳಿಪಡುಸಿರುವೆ | ಮೂಳನೆ ಬಾಯ್ಮುಚ್ಚು ||||

19. ಮಾರವಿ ಏಕ (ವಿದ್ಯುಲ್ಲೋಚನ)

ನರಗುರಿ ಕೇಳೆಲೊ ಬರಿದೇತಕೆ ಶರ | ಸರಿಮಾಡುವೆ ಮರುಳೆ ||

ಧುರದೊಳು ಎನ್ನಲಿ ಸರಿನಿಲ್ಲುವರೀ | ಧರಣಿಯೊಳಾರುಸುರು ||||

(ಭದ್ರಸೇನ ಮರಣ)

20. ಶಂಕರಾಭರಣ ತ್ರಿವುಡೆ (ವಿದ್ಯುಲ್ಲೋಚನ)

ತನುಸುಖವ ಪಡೆಯಲ್ಕೆ ನಿನ್ನಲಿ | ಮನವ ಮಾಡಿದುದಲ್ಲದೆ |

ಕೊಲುವದಿಚ್ಛಿಪುದಲ್ಲ ನಾರೀ | ಮಣಿಯೆ ಭಯವನು ತೊರೆಯುತ || ಮೊಗವ ನೆಗಹು ||||

21. ಕೇದಾರ ಗೌಳ ಅಷ್ಟ (ರತ್ನಾವತಿ)

ದಾನವ ಕೇಳು ನೀ | ಪ್ರಾಣವ ಕಳೆದರೂ | ನಾ ನಿನ್ನ ಸೇರಲುಂಟೇ ||

ಹೀನ ರಕ್ಕಸ ನಿನ್ನ | ಕಾಣೆನೆನ್ನುತ ಮೊಗ | ಮಾನಿನಿ ತಿರುಹಿದಳು ||||

22. ಭಾಮಿನಿ (ವಿದ್ಯುಲ್ಲೋಚನ)

ವಾರವೆರಡಿತ್ತಿಹೆನು ಮನದಿ ವಿ | ಚಾರಿಸುತ ನೀ ಸಿದ್ಧಗೈವುದು |

ಮೀರಿದಡೆ ಕಡೆಗಾಲ ತೋರುವೆನೆನುತ ಪಿಡಿದಾಗ ||||

ದೃಶ್ಯ 12 – ಕೌಶಾಂಬಿಯ ಅರಸ ವತ್ಸಾಖ್ಯ ಪೀಠಿಕೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನ

23. ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತ್ರಿವುಡೆ (ವತ್ಸಾಖ್ಯ)

ಒಂದು ದಿನ ಕೌಶಾಂಬಿ ಧರಣಿಪ | ನೆಂದೆನುವ ವತ್ಸಾಖ್ಯ ಸಂತಸ |

ದಿಂದ ಮಂತ್ರಿಯ ಕರೆದು ಮತ್ತವ | ನೆಂದನಿನಿತು ||||

ದೃಶ್ಯ 13 – ಮೃಗಬೇಟೆ – ವನದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಾ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದಾಗ ಒಂದು ಭವನವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ.

24. ತುಜಾವಂತು ಏಕ (ವತ್ಸಾಖ್ಯ)

ಬಂದ ವತ್ಸಾಖ್ಯ ಬೇಟೆಗೆಂದು | ಸಂತೋಷದಿಂದ | ಬಂದ . . . ||

ಹಿಡಿಹಿಡಿ ಕಡಿಹೊಡಿ | ಜಡಿ ಬಡಿ ತಡೆಯೆನು– | ತೊಡನಾ ಬೇಡರ | ಪಡೆಯನು ನೆರಹಿ ||||

ದೃಶ್ಯ 14 – ಭವನದ ಒಳಗಿದ್ದ ರತ್ನಾವತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಪರಿಚಯ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ – ತಾನು ರತ್ನಾವತಿಯೆಂದು ವತ್ಸಾಖ್ಯನಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಮದುವೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು, ಭದ್ರಸೇನ, ವಿದ್ಯುಲ್ಲೋಚನರ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ – ತಾನೆ ವತ್ಸಾಖ್ಯನೆಂದು ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಆತನನ್ನು ಬಿಗಿದಪ್ಪುತ್ತಾಳೆ. ವಿದ್ಯುಲ್ಲೋಚನ × ವತ್ಸಾಖ್ಯ ಯುದ್ಧ, ವಿದ್ಯುಲ್ಲೋಚನ ಮರಣ, ರತ್ನಾವತಿಯನ್ನು ಅಂಗದೇಶಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದು ದೃಢವರ್ಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ.

25. ಮುಖಾರಿ ಏಕ (ವತ್ಸಾಖ್ಯ)

ನೀರೆ ಸುಗುಣೆ ದಯದೋರುತ ಪೇಳ್ ನೀ | ನಾರೆನುತಲಿ ಚದುರೆ |

ನೀರಜಾಕ್ಷಿ ಮದವಾರಣನಡೆ ನಗೆ | ಬೀರುತ ನುಡಿ ಧೀರೆ ||

ಮಾನಿನಿ ನಿನ್ನಯ ಪಿತನಾರೆನ್ನುತ | ನೀನೊರೆಯೆಲೆ ಜಾಣೆ |

ಕಾನನದೊಳಗೋರ್ವಳೆ ನೀನಿರುತಿಹೆ | ಯೇನೆನುತಲಿ ಕಾಣೆ ||||

26. ಸಾಂಗತ್ಯ ರೂಪಕ (ರತ್ನಾವತಿ)

ಧರೆಯೊಳತ್ಯಧಿಕವಾ | ಗಿರುವಂಗ ಪಟ್ಟಣ | ದೊರೆ ದೃಢವರ್ಮನ ಸುತೆಯು ||

ಸಿರಿವಂತ ವತ್ಸನಿಂ | ಗಿರದೆನ್ನ ಮದುವೆಯ | ವಿರಚಿಸೆ ಪಿತ ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ ||||

27. ಸುರುಟಿ ಏಕ (ವತ್ಸಾಖ್ಯ)

ವತ್ಸನೆನಲು ನಾನೇ | ಬೇಟೆಗೆ | ಉತ್ಸಹದೊಳು ಕಾಣೇ ||

ಮತ್ತೀ ವಿಪಿನಕೆ | ಚಿತ್ರೈಸಿದೆ ಮೃಗ | ದೊತ್ತಿನೊಳೈತಂ | ದಿತ್ತೆನು ದರ್ಶನ ||||

28. ಭಾಮಿನಿ (ತ್ರಿವುಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೊಡಬಹುದು) (ರತ್ನಾವತಿ)

ಕೇಳುತಾಯತನೇತ್ರೆ ವತ್ಸ ನೃ | ಪಾಲನನು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಸಂತಸ |

ತಾಳಿದುದನೊರೆಯಲ್ಕೆ ಫಣಿಪನಿಗಸದಳವು ನೃಪತಿ ||

29. ಸುರುಟಿ ಮಟ್ಟೆ (ವಿದ್ಯುಲ್ಲೋಚನ)

ಆಡುಂಬುವ ತರಳನೆ ಈ | ಕಾಡಿಗೆ ಬಂದೇಕೆ ||

ಮೋಡಿಯೊಳರಮನೆ ಹೊಕ್ಕಿಹೆ | ನೋಡಿಕೊ ತನು ಜೋಕೆ ||||

30. ಸುರುಟಿ ಮಟ್ಟೆ (ವತ್ಸಾಖ್ಯ)

ಧರಣಿಪ ರೋಷವ ತಾಳುತ | ಶರವನು ಸುರರಿಪುಗೆ ||

ಭರದಿಂದೆಸೆಯಲು ದಾನವ | ತೆರಳಿದನೆಮಪುರಿಗೆ ||||

ದೃಶ್ಯ 15 – ವತ್ಸಾಖ್ಯ ರತ್ನಾವತಿಯರು ಕೌಶಾಂಬಿಗೆ ತೆರಳಿ, ಕಥಾಸಂದೇಶ ತಿಳಿಸಿ, ಮಂಗಲ.

31. ಶರಷಟ್ಪದಿ (ವತ್ಸಾಖ್ಯ & ರತ್ನಾವತಿ)

ಬಳಿಕಾ ವತ್ಸನು | ನಳಿನಾಕ್ಷಿಯನೊಡ | ಗೊಳುತಲಿ ಪಟ್ಟಣಕೈತಂದು ||

ಇಳೆಯನು ಪಾಲಿಸಿ | ಕಳೆದನು ಕಾಲವ | ಜಲಜಾಕ್ಷನ ಕರುಣದೊಳಂದು ||||

– ಮಂಗಲ –